

Handläggare:
Ludvig Abrahamsson

Telefon: 08-50804245

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd

05

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020 och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Omedelbar justering.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period om tre år, där budgetåret utgör periodens första år. Utgångspunkten är analyser av omvärldsfaktorer och interna faktorer som bedöms ha inverkan på verksamheten. Utifrån analysen redovisas vilka prioriteringar som behöver göras de kommande åren. En övergripande och sammanfattande analys av verksamhetens utveckling de senaste åren ska också redovisas.

Ärendet

Tjänsteutlåtandet har utarbetats i samverkan mellan samtliga avdelningar och har sammanställts av staben för strategi och internservice. Information sker i förvaltningsgruppen 30 mars. Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor informeras om ärendet den 27 mars.

Innehållsförteckning

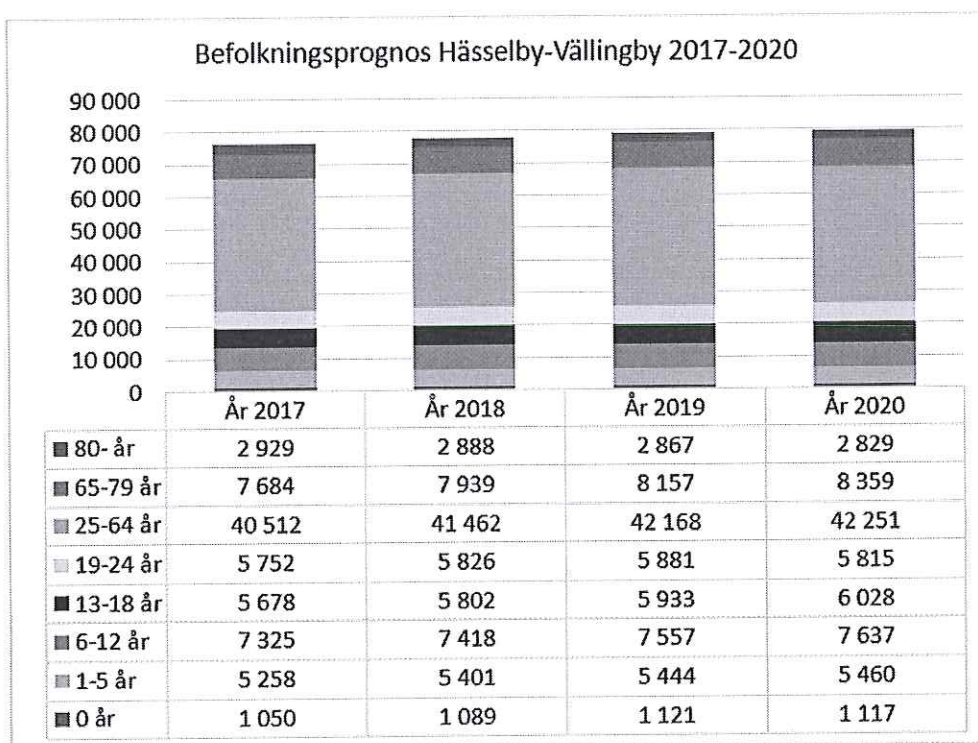
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman	5
1.2 Ett klimatsmart Stockholm	5
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	5
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm	5
2 Nämndens verksamhetsområde	6
2.1 Förskoleverksamhet.....	6
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	8
2.3 Äldreomsorg	9
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	12
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	13
2.6 Stadsmiljöverksamhet	15
2.7 Ekonomiskt bistånd	17
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	18
2.9 Övrigt.....	19
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	20
3.1 Drift	20
3.2 Investeringar	23
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar	23
4 Övriga redovisningar	23
5 Lokalförsörjningsplan.....	25
5.1 Inledning.....	25
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler.....	25
5.3 Kapacitetsbeskrivning	25
5.4 Förändringar i lokalbeståndet	26
5.5 Kostnadsutveckling	27
5.6 Effektiviseringsmöjligheter	27
5.7 Övrigt.....	28

Bilagor

Bilaga 1: Blankettset Sdn04

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Källa: Sweco

Befolkningen i stadsdelsområdet ökar. Den största procentuella ökningen under planperioden prognostiseras ske i åldersgrupperna 0 år, 13-19 år respektive 65-79 år. Den procentuella ökningen och könsfördelningen presenteras i tabeller under respektive verksamhetsområde.

Område / År	Befolkning 2015	Utrikes födda (%) 2015	Eftergymnasial utbildning 25-64 år (%) 2015	Behörighet till gymnasieskolan (%) 2013	Medelinkomst 20-64 år 2014	Ekonomiskt bistånd (%) 2014	Ohälsotal 16- 64 år (antal dagar) 2015	Valdeltagande kommun- fullmäktige (%) 2014
Hässelby- Vällingby	72 561	30,0	44,5	88,6	319 600	5,0	23,8	74,9
Grimsta	4 461	42,3	35,6	89,8	243 300	6,0	30,9	67,3
Kälvesta	4 604	18,8	55,0	97	393 200	0,3	14,9	87
Nälsta	5 031	18,6	55,8	94,1	403 300	0,5	14,9	84,3
Råcksta	8 810	33,2	47,8	84,9	300 700	2,0	19,7	71,4
Vinsta	4 567	29,9	44,0	84	331 100	1,6	20,4	75,5
Vällingby	8 303	31,8	42,7	82,5	289 700	6,4	30,9	72,9
Hässelby Gård	11 110	43,6	35,7	79,3	238 700	12,4	29,2	63,8
Hässelby Strand	7 566	36,3	37,9	88,2	255 200	5,5	32,5	68,9
*Hässelby Villastad	18 109	19,7	49,8	91,1	401 600	2,3	18,7	83,3
Hässelby Villastad exkl. Smedshagen	16 005	15,5	52,6	93,7	423 367	0,7	16,4	86,3
Smedshagen	2 104	52,0	29,9	69,7	222 469	14,6	35	56,6
Stockholms stad	923 516	23,6	57,5	89,6	366 300	3,0	19,2	82,1

Källa: Sweco

I jämförelse med Stockholms stad är medelinkomsten i Hässelby-Vällingby lägre, andelen med behörighet till gymnasiet är lägre, andelen med eftergymnasial utbildning är lägre, ohälsotalen är högre, andelen som förvärvsarbetar är lägre och andelen utrikes födda är högre.

Andel förvärvsarbetande nattbefolkning ≥ 16 år könsuppdelad per år 2011-2014*				
	2011	2012	2013	2014
Grimsta	63,2%	62,5%	62,7%	63,2%
kvinnor	60,6%	60,5%	59,5%	60,4%
män	65,9%	64,5%	65,9%	66,1%
Hässelby Gård	62,4%	63,2%	63,9%	63,7%
kvinnor	58,9%	60,1%	60,5%	61,5%
män	65,5%	66,1%	67,0%	65,7%
Smedshagen	49,8%	52,0%	55,2%	55,2%
kvinnor	46,5%	49,9%	54,3%	53,7%
män	53,6%	54,3%	56,3%	56,9%
Totalt H-V	71,7%	72,4%	72,9%	73,1%
kvinnor	70,0%	70,6%	71,1%	71,6%
män	73,3%	74,1%	74,7%	74,5%
Totalt staden	75,9%	76,9%	77,5%	77,9%
kvinnor	75,1%	76,2%	76,8%	77,3%
män	76,6%	77,6%	78,3%	78,6%

*Definition: Förvärvsarbetande nattbefolkning i relation till antalet invånare 16-64 år.

Källa: SWECO områdesdatabasen

Kvinnor och män har en lägre förvärvsgrad i stadsdelsområdet än kvinnor och män i staden totalt.

Tabellen visar andelen invånare som förvärvsarbetar i tre utvalda stadsdelar Grimsta, Hässelby torg och Smedshagen. I stadsdelsområdet och i staden har förvärvsgraden ökat både bland kvinnor och män. Undantaget är Grimsta där kvinnors förvärvsgrad ligger på samma nivå som 2011. I Smedshagen har förvärvsgraden ökat mest, särskilt bland kvinnor.

Arbetet för att minska skillnader mellan grupper av invånare pågår och är en av förvaltningens större utmaningar under planperioden. I arbetet utgår förvaltningen från Stockholms stads kommission för ett hållbart Stockholm och det lokala utvecklingsprogram som förvaltningen tagit fram. De strategiska satsningar som presenteras nedan för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål under planperioden bedöms även bidra till att minska skillnader.

Disposition

Under respektive verksamhetsområde i rapporten presenteras omvärldsfaktorer och prioriteringar som har betydelse för verksamheten under 2018-2020. Under rubriken 2.9 Övrigt presenterar förvaltningen arbetet med jämställdhetsintegreringen och förvaltningens redovisning av sjukfrånvaro och ledarförsörjning. Ekonomiska förutsättningar för respektive verksamhetsområdet beskrivs i avsnitt 3 Sammanfattande ekonomisk analys.

1.1 Ett Stockholm som håller samman

- Öka andelen inskrivna barn i förskolan
- Rekrytera och behålla fler förskollärare och barnskötare
- Öka den digitala kompetensen hos barn och medarbetare i förskolan
- Integrera Öppen förskola och parklek i gemensamma lokaler
- Integrera medborgarkontor och bibliotek i gemensamma lokaler
- Utveckla program för våldsprevention och mentorprogram inom den öppna fritidsverksamheten
- Utveckla mötesplatser och aktiviteter för äldre
- Utveckla hemtjänsten för ett tryggt och säkert kvarboende
- Öka kompetensen bland medarbetare om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Öka antalet grupp- och servicebostäder
- Utveckla daglig verksamhet för att möta nya målgruppers behov och efterfrågan
- Utveckla anhörigstödet inom äldreomsorg, funktionsnedsättningsområdet samt socialpsykiatri
- Öka samverkan mellan individ- och familjeomsorgen, förskolan, skolan och fritiden för att uppmärksamma och ge stöd till barn och unga
- Öka samverkan mellan individ- och familjeomsorgen, förskolan, skolan och fritiden för att uppmärksamma och ge stöd till barn och unga som är i behov av stöd och insatser.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Minska miljöpåverkan genom energieffektiva lösningar i den egna verksamheten.
- Minska miljöbelastningen från verksamhetens transporter och prioritera transporter via gång, cykel och kollektivtrafik.
- Minska barns exponering för skadliga kemikalier i förskolor och parklekar.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Öka andelen personer som blir självförsörjande
- Stödja de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Minska andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Identifiera jämställdhetsutmaningar i all verksamhet i syfte att bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen.
- Utveckla samverkan med civilsamhället.
- Samverka med fackförvaltningar och stadens bolag utifrån det lokala utvecklingsprogrammet.

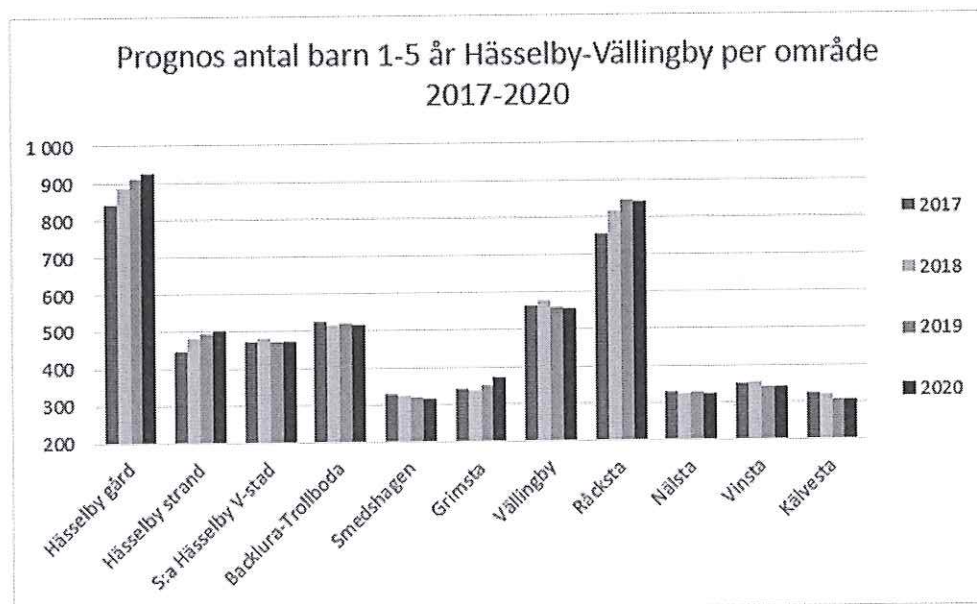
2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer

Befolkningsprognos könsuppdelad per år 2017-2020					
	2017	2018	2019	2020	Förändring perioden
Flickor	2 579	2 642	2 657	2 675	3,7%
Pojkar	2 679	2 761	2 787	2 784	3,9%
1-5 år	5 258	5 403	5 444	5 459	3,8%

Källa: Sweco

Källa: Sweco

Antalet barn i förskoleåldern ökar och att det i är huvudsak jämnt fördelat mellan flickor och pojkar. Ökningen sker främst i Råcksta, Hässelby gård samt Hässelby strand och beror på nyetableringen av bostäder. I övriga områden visar prognosen på ett minskat respektive oförändrat antal barn. Förvaltningen uppfyller barnomsorgsgarantin och i vissa områden finns lediga förskoleplatser.

Av barn i åldern 1-5 år som bor i stadsdelsområdet är 86 procent inskrivna i förskolan (Sweco 2016). Den nuvarande inskrivningsgraden varierar från 83-91 procent, lägst i Grimsta och högst i Kälvesta. Av de barn som är inskrivna i stadsdelsområdet har 58 procent barnomsorg i kommunal regi och 42 procent i enskild regi. Andelen har varit relativt oförändrad de senaste fyra åren. Högst andel inskrivna barn i enskild regi finns i södra Hässelby villastad, 84 procent.

Föräldralediga har rätt att välja heltidsvistelse på förskolan för sina barn. Konsekvenserna av

förändringen är att fler barn går heltid i förskola och därmed får längre vistelsetider. Förskolorna som berörs har gjort organisatoriska förändringar, som schemaändringar, för att täcka upp med personal. Det är dock hittills för tidigt att se tydliga effekter av beslutet.

I stadsdelsområdet har 43 procent av barnen 1-5 år utländsk bakgrund. Det är en högre andel än vad som gäller för staden som helhet, 27 procent. Stadsdelsområdet har därmed den fjärde största andelen barn med utländsk bakgrund i jämförelse med stadens 14 stadsdelsområden. Högst andel barn med utländsk bakgrund finns i Grimsta, Hässelby gård och Hässelby strand. Den senaste genomförda språkkartläggningen 2016 visar att det talas ca 100 språk i förvaltningens förskolor.

Förvaltningen bedömer att det ökade antalet nyanlända och asylsökande familjer kommer att påverka behovet av förskoleplatser. Förvaltningen erbjuder därför allmän förskola på flera förskolor i stadsdelsområdet. Förvaltningen har förstärkt stödet i de prioriterade områdena genom att anställa en psykolog och en socionom.

Hållbarhetskommisionens rapport om förskolan som ett verktyg för jämlika livsvillkor ligger till grund för arbetet inom förvaltningens förskolor. För att skapa förutsättningar för jämlika livsvillkor är det viktigt att öka inskrivningsgraden, erbjuda särskilt stöd vid behov och att medarbetare har hög pedagogisk kompetens.

Under avsnittet lokalförsörjningsplan redovisas behovet av platser och pågående förskoleprojekt.

Kompetensförsörjning

Det är fortsatt svårt att rekrytera utbildade förskollärare. Bland gruppen förskollärarna är 25 medarbetare 60 år eller äldre och bland gruppen barnskötarna är 32 medarbetare 60 år eller äldre. Under den närmaste femårsperioden kommer uppskattningsvis cirka 10 medarbetare per år att gå i pension. Under 2017 kommer cirka 30 medarbetare inom förskolan genomgå barnskötarutbildning som bekostas genom kompetensutvecklingsmedel. När utbildningen är slutförd kommer i princip alla barnskötare i förvaltningen ha barnskötarutbildning.

Prioriteringar

För att verka för alla barns goda och jämlika uppväxtvillkor fortsätter förvaltningen, inom ramen för lokala utvecklingsprogrammet, att arbeta med att öka andel inskrivna barn i förskolan. Förvaltningen arbetar uppsökande genom att informera vårdnadshavare som vistas på parklekar, öppna förskolor och mötesplatser om förskoleverksamhets betydelse. Barns tandhälsa, språkutveckling och samverkan förskola-skola är ytterligare prioriteringar utifrån det lokala utvecklingsprogrammet.

Förvaltningen ser behov av att erbjuda vårdnadshavare stöd med såväl information om det svenska samhället, språkundervisning och hur man söker förskola. Där kan introduktionsförskola och öppna förskolan vara ett viktigt stöd. Barn i behov av särskilt stöd är en prioriterad grupp då behovet av insatser ökar. För att främja barn i behov av särskilt stöds utveckling och lärande behöver kompetensen om funktionsvariationer och språkutveckling förstärkas hos medarbetarna i förskolan.

Det är positivt att förskolorna fortsätter att ta emot förskollärarstudenter i den verksamhetsförlagda utbildningen. Förskollärare som tar emot studenter erbjuds handledarutbildning i samverkan med Stockholms universitet.

En förutsättning för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter är att alla medarbetare har en hög digital kompetens och använder digitala verktyg i det pedagogiska arbetet. Digitaliseringen innebär att nya funktioner behövs för att samordna och förvalta det nya arbetssättet. Nya digitala verktyg kräver att tid avsätts för utbildningar och förändringsarbete, vilket innebär att resurser behöver prioriteras och avsätts för detta. Förvaltningen planerar även för införandet av en IKT-studio, en studio för kunskapsspridning och handledning inom informations- och kommunikationsteknik.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer

Befolkningsprognos könsuppdelad per år 2017-2020				
	2017	2018	2019	2020
6-12 år	7 324	7 416	7 553	7 636
Flickor	3 557	3 596	3 659	3 712
Pojkar	3 767	3 820	3 894	3 924
13-19 år	6 690	6 795	6 948	6 997
Flickor	3 189	3 280	3 392	3 409
Pojkar	3 501	3 515	3 556	3 588

Källa: Sweco

Barn och unga i skolålder ökar under perioden 2017-2020. I genomsnitt ökar åldersgruppen med cirka 155 barn och unga per år. Stockholmsenkäten 2016, visar att fler flickor än pojkar uppger att de utsätts för kränkande behandling och det råder även stora könsskillnader beträffande psykisk ohälsa. Den psykiska ohälsan har ökat mest bland flickor, som också är den grupp som är underrepresenterad i fritids- och idrottsaktiviteter. Brott är betydligt vanligare bland pojkar än flickor och att alltför många barn och unga utsätts för direkt och indirekt våld. Organiserad fritidssysselsättning en stark skyddsfaktor mot kriminalitet och våld, bristande skolgång samt psykisk ohälsa.

Psykisk ohälsa, bristande studieresultat och ökad otrygghet i kombination med ett ökat antal barn och unga i stadsdelsområdet ställer högre krav på verksamheten för barn, kultur och fritid. Den öppna fritidsverksamheten behöver utveckla former för att både arbeta förebyggande med gruppen som besöker den öppna fritidsverksamheten men också utveckla arbetssätt för att öka andelen flickor och HBTQ-ungdomar.

Under 2017 publicerar hållbarhetskommisionens en fjärde rapport som kommer belysa hur kultur och fritid kan motverka utsatthet och utjämna socioekonomiska skillnader. Rapportens rekommendationer och åtgärder kommer att ligga till grund för fortsatt utveckling av fritidsverksamheten.

Kompetensförsörjning

Medarbetare på den öppna fritidsverksamheten saknar idag fritidsledarutbildning. Under året kommer medarbetare på parklekar genomgå en komprimerad fritidsledarutbildning som finansieras av kompetensutvecklingsmedel. Under kommande år finns det fortsatta behov av utbildningsinsatser för medarbetare på den öppna fritidsverksamheten.

Prioriteringar

Verksamheten för barn, kultur och fritid ska skapa förutsättningar för goda studieresultat, psykisk hälsa samt stärka barn och ungas delaktighet. Samverkan med utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen ska därför intensifieras för att på ett strukturerat sätt utveckla främjande och förebyggande insatser på den öppna fritidsverksamheten.

Barns språkutveckling är viktig och lägger grunden för framtida möjligheter och delaktighet i samhället, och biblioteken har en viktig roll i denna utveckling. I Hässelby gård har bibliotek och medborgarkontor sedan tidigare integrerats i gemensamma lokaler. I syfte att öka delaktigheten samt nå fler vårdnadshavare och barn med läsfrämjande insatser, finns fortsatt behov av att fler medborgarkontor och bibliotek integreras i gemensamma lokaler. Under året kommer medborgarkontor integreras med Hässelby Villastads bibliotek och behov av medborgarkontor på Vällingby Bibliotek kommer att ses över under kommande år. Ytterligare en satsning för att nå fler yngre barn och vårdnadshavare är att integrera öppna förskolan med parklek. Flera parklekar har ett bra geografiskt läge, men behöver upprustas för att möta verksamhetens behov.

Förvaltningen ser ett behov av utveckling av arbetssätten inom den öppna fritidsverksamheten för att säkerställa drogförebyggande och trygghetsfrämjande miljöer. Medel har sökts från sociala investeringsfonden för att utveckla preventiva insatser inom fritidsområdet. De preventiva insatserna innefattar program för våldsprevention, i syfte att förhindra att våld uppstår samt program för mentorskap, i syfte att motverka utanförskap. De riktade programmen kommer att arbeta utifrån barn och ungas behov av trygghet, självförverkligande och samhörighet som enligt rapporten Skillnadernas Stockholm bidrar till social hållbarhet.

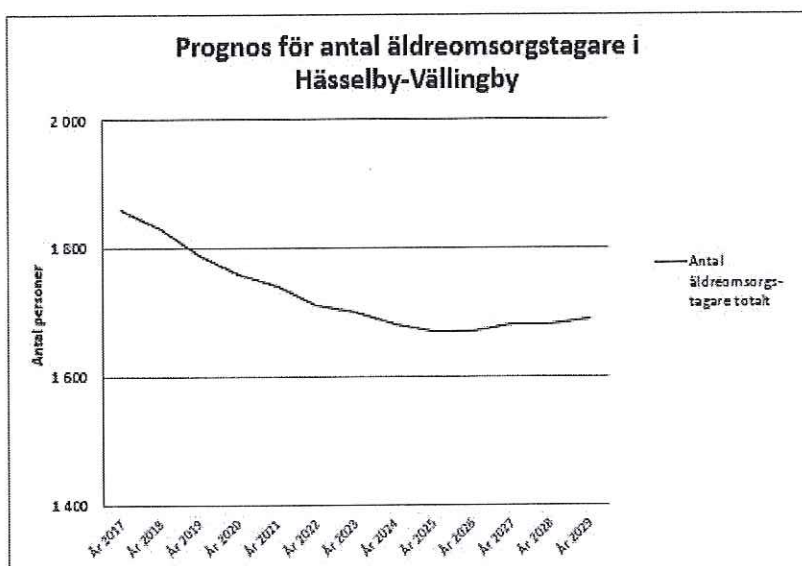
Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla former för samverkan med civilsamhället för att öka utbudet av kostnadsfria fritids- och idrottsaktiviteter samt dagkollon.

2.3 Äldreomsorg

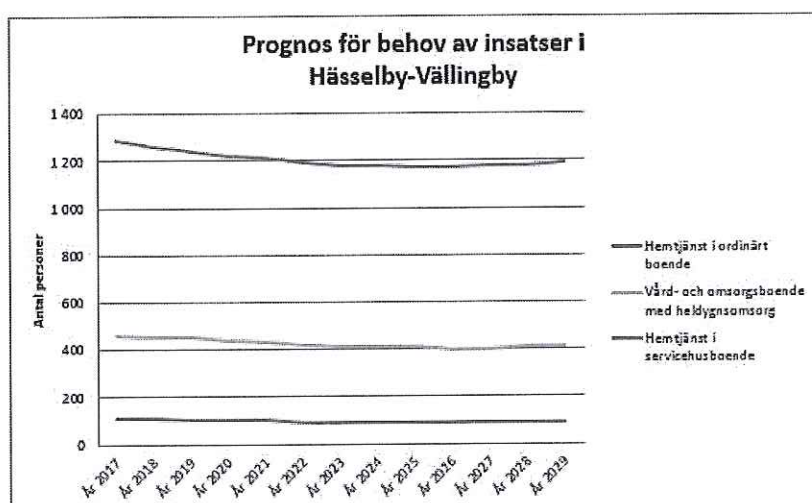
Omvärldsfaktorer

Befolkningsprognos könsuppdelad per år 2017-2020					
	2017	2018	2019	2020	Förändring procent
65-79 år	7 683	7 940	8 156	8 357	8,1%
Kvinnor	3 937	4 069	4 173	4 268	7,8%
Män	3 746	3 871	3 983	4 089	8,4%
80-89 år	2 224	2 200	2 198	2 185	-1,8%
Kvinnor	1 383	1 327	1 299	1 255	-10,2%
Män	841	873	899	930	9,6%
≥90 år	706	688	667	642	-10,0%
Kvinnor	485	481	466	454	-6,8%
Män	221	207	201	188	-17,6%

Källa: Sweco

Källa: Sweco

Källa: Sweco

Behovet av äldreomsorg förväntas minska under perioden och ökar om cirka 10 år, vilket framkommer av de ovanstående diagrammen. Äldreförvaltningen har i samverkan med förvaltningen tagit fram en äldreboendeplan för perioden med utblick mot 2030/2040 där behov och förändringar inom äldreomsorgen redovisas. I äldreboendeplanen beskrivs att det i Hässelby-Vällingby finns behov av boende med språkinriktning och boende för äldre personer med problematik som hemlöshet och missbruk samt ett behov av olika typer av boendalternativ som till exempel trygghetsboende med aktivitetscentra. Det finns också ett behov av att ersätta några befintliga vård- och omsorgsboenden för att möta framtida krav på moderna äldreboenden.

Antalet omsorgstagare minskar men äldre personer med komplexa vårdbehov fortsätter att öka. Behovet av korttidsboende bedöms öka då vårdtiderna på geriatriska avdelningar tenderar bli allt kortare. För att få mer tid att göra en bedömning av behovet av insatser utifrån den äldres behov och önskemål om insatser är korttidsboende ett bra alternativ.

Kompetensförsörjning

Antalet äldre personer med komplexa vårdbehov ökar och därför behöver både omsorgspersonal och biståndshandläggare kunskap om olika stödinsatser. I dagsläget utbildas ett flertal vårdbiträden till undersköterskor genom de stimulansmedel som förvaltningen har beviljats, men behovet av att fler vårdbiträden utbildas till undersköterskor kvarstår. På flera enheter finns även fortsatt behov av utbildningsinsatser för att stärka det svenska språket.

Silviasystrar och medarbetare med särskild demenskompetens är fortsatt stort i verksamheterna. Rekryteringsläget vad gäller sjuksköterskor är fortsatt utmanande och det finns svårigheter i att rekrytera sjuksköterskor med rätt kompetens. Bland gruppen sjuksköterskor är 9 medarbetare 60 år eller äldre, bland gruppen undersköterskor är 20 medarbetare 60 år eller äldre och bland gruppen vårdbiträden är 19 medarbetare 60 år eller äldre. Under den närmaste femårsperioden kommer uppskattningsvis cirka 10 medarbetare per år att gå i pension.

Då fler äldre bor kvar hemma allt längre ser förvaltningen att den palliativa kunskapen behöver öka bland hemtjänstpersonalen.

I slutet av 2016 har två dietister anställts av de fyra stadsdelarna i Västerort. Deras primära uppdrag är riktat mot enskilda individer i särskilt boende, till exempel att uppmärksamma om någon boende tappar vikt eller har svårigheter att äta och då ge omvårdnadspersonalen råd på lämpliga åtgärder. Genom dietisternas arbete säkerställs den enskildes behov och bland annat minimeras risken för undernäring hos den äldre.

Avveckling/Omställning

Ett hus inom Skolörtens vård- och omsorgsboende har avvecklats. Det kan resultera i att viss övertalighet kvarstår under 2018.

Prioriteringar

För att äldre med omvårdnadsbehov ska kunna bo kvar hemma är det viktigt att den äldre får information om både biståndsbedömda insatser och andra former av stöd, exempelvis dagverksamhet och tekniska lösningar. Det finns också ett behov av att samarbetet med primärvården och utförare av hemtjänst utvecklas för att den äldre ska ha större möjlighet att bo kvar i sitt hem.

Demensdagvård är till för personer med demensdiagnos men syftet kan också vara att avlasta anhöriga. Ersättningssystemet för demensdagvården behöver ses över för att kunna ha mer flexibla öppettider. Flexibla öppettider kan vara ett sätt att avlasta anhöriga även under kvällar och helger.

Ett fortsatt behov av att utveckla hemtjänsten finns då allt fler bor kvar i det egna hemmet längre tid med en högre grad av omvårdnadsinsatser. Hemtjänsten ska kunna ge den äldre stöd och insatser av god kvalitet, det ställer höga krav på en flexibel hemtjänst med hög kontinuitet som skapar trygghet för den äldre. Utvecklingen av tekniska hjälpmedel i hemmet bör fortsätta för att möta de behov som finns vid ett längre kvarboende. Exempelvis hjälpmedel vid förflyttning, larm med mera.

Mot bakgrunden av att allt fler bor kvar hemma längre finns ett ökat behov av fler öppna mötesplatser för äldre för att motverka ensamhet. De mötesplatser som finns är i dag mycket

välbesökta. Mötesplatserna behöver nå en bredare målgrupp, exempelvis fler män och fler personer med annan kulturell bakgrund.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsfaktorer

Antalet personer som får beviljade insatser är drygt 800. Befolkningen i stadsdelsområdet beräknas öka och därmed förväntas även antalet personer med funktionsnedsättning i behov av stöd och service att fortsätta öka. Den största ökningen bedöms ske i gruppen personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Förvaltningen ser också att kostnaderna för personlig assistans ökar då försäkringskassan gör fler avslag enligt Lagen om assistansersättning (LASS). När Försäkringskassan gör avslag till personer med behov av insatser blir det kommunen som får stå för kostnaden för insatserna.

17 personer står i kö till gruppbostad och 11 personer står i kö till servicelägenhet. Förvaltningen ser också att det finns behov av andra boendeformer, till exempel träningslägenheter och egna lägenheter med boendestöd.

De som bor i en gruppbostad är i olika åldrar och har olika funktionsnedsättningar. När en lägenhet blir ledig kan det ta tid innan någon flyttar in trots att det är brist på gruppbostäder. Det innebär att utföraren förlorar intäkter. Orsaken till att den som erbjuds lägenhet tackar nej kan vara att det är en yngre person som erbjuds och att de som bor i gruppbostad är betydligt äldre.

Det finns en ökad efterfråga på daglig verksamhet som kan leda till praktik eller anställning på den öppna arbetsmarknaden. Ökningen av personer med neuropsykiatriska diagnoser medför också en efterfrågan på daglig verksamhet med neuropsykiatrisk kompetens.

För att utförare av daglig verksamhet ska arbeta mer målinriktat med att få ut deltagare på den öppna arbetsmarknaden bör ersättningssystemet ses över. Det finns en risk med dagens system att det uppstår en konflikt mellan målet att brukarna ska få ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden och att verksamheten vill behålla sina brukare för att inte förlora en intäkt..

Kostnaderna för transporter till och från daglig verksamhet ökar. Nya prisökningar och nya beräkningar för samåkning har bidragit till de ökade kostnaderna.

Kompetensförsörjning

Då antalet personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ökar behöver kunskaperna om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar höjas både bland medarbetare på utförar- och beställarsidan. Ett antal verksamheter inom LSS har under 2017 återgått till kommunal regi och därför behöver en kompetensinventering bland medarbetarna genomföras.

Prioriteringar

Utbudet av daglig verksamhet och grupp- och servicebostäder bör utvecklas utifrån efterfrågan då antalet personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ökar. I samband med att daglig verksamhet ses över och anpassas för en bredare målgrupp är målet också att möjliggöra för fler att komma in på den öppna arbetsmarknaden.

Det behövs en översyn av en boendeform för äldre personer med funktionsnedsättning. Även befintlig verksamhet måste anpassas för en äldre målgrupp med somatiska besvär likväl som

verksamheterna måste anpassa sig för en yngre målgrupp.

För att bättre kunna tillgodose behovet av boende för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar måste träningslägenheter och boendestöd finnas som ett alternativ till gruppbostad.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer

Befolkningsprognos könsuppdelad per år 2017-2020					
	2017	2018	2019	2020	Förändring perioden
0-20 år	21 228	21 693	22 045	22 194	4,5%
Flickor	10 273	10 511	10 701	10 797	5,1%
Pojkar	10 955	11 183	11 344	11 397	4,0%

Källa: Sweco

Andelen unga ökar under planperioden och förvaltningen bedömer att behovet av insatser för familjer med barn och unga kommer att öka under perioden. Under 2016 inkom 3 230 anmälningar/ ansökningar om stöd avseende barn och ungdomar, vilket är i stort sett samma antal som under 2015. För barn i åldern 0-12 år är familjeväld, barnmisshandel och psykisk ohälsa hos föräldrar vanligt förekommande. När det gäller ungdomar är kriminalitet, missbruk och skolproblem vanligt förekommande anmälningsorsaker.

För att i ett tidigt skede uppmärksamma barn och unga som är i behov av stöd fortsätter utvecklingen av det förebyggande arbetet i samverkan med förskolan, skolan och fritiden.

Det är idag brist på familjehem vilket har resulterat i ökade kostnader då många barn inklusive de ensamkommande barnen blir kvar i jourhem under en längre tid innan en stadigvarande placering i familjehem kan tillgodoses.

I samverkan med skolorna pågår arbete med ungdomar som har hög frånvaro och låg måluppfyllelse i skolan. Arbetet visar på goda resultat för en stor andel av de deltagande ungdomarna. Föräldrarna har samtidigt erbjudits stöd i sin föräldraroll vilket har varit mycket uppskattat.

Under 2016 har ungefär 300 personer varit aktuella för utredning eller insatser för sitt missbruk varje månad. Antalet orosanmälningar enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) under 2016 har varit 80 stycken en ökning med 10 anmälningar jämfört med 2015. Kvinnorna utgör 27,5 procent av anmälningarna enligt (LVM).

Personer som söker stöd och insatser för missbruk och beroende har utöver alkoholproblem många gånger narkotika- och läkemedelsmissbruk. Psykisk ohälsa är också vanligt förekommande hos personer med missbruksproblem. För att möta behovet av stöd och behandling behöver öppenvårdsinsatser i olika former utvecklas.

Kompetensförsörjning

En stor utmaning under de kommande åren är att rekrytera och behålla socialsekreterare och biståndshandläggare för att minska personalomsättningen och skapa stabilare arbetsgrupper. Stadens handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndshandläggare ligger till grund för detta arbete. I den lokala handlingsplanen har olika insatser definierats som är av betydelse för att förbättra arbetssituationen för medarbetare inom socialt arbete. Förvaltningen har en styrgrupp där stadsdelsdirektören och ett antal chefer ingår för att arbeta med utveckling av socialsekreterare och biståndshandläggares arbetssituation och utvecklingsmöjligheter de kommande åren. En särskild projektledare är tillsatt för arbetet med den lokala handlingsplanen. Till styrgruppen finns också en facklig referensgrupp. Arbetet har bland annat resulterat i en översyn av de administrativa resurserna, tillsättning av mentorer, förbättrad introduktion av nyanställda och kompetensutvecklingsinsatser.

Det har varit svårigheter att rekrytera socionomer och medarbetare på vissa enheter såsom ekonomiskt bistånd och arbete med ensamkommande barn har medarbetare med annan högskoleutbildning anställts. Förvaltningen anser att det finns behov av en stadsgemensam utbildning för att anställda inom socialtjänsten med annan högskoleutbildning än socionom ska få kompetensutveckling framförallt när det gäller lagstiftning inom det socialrättsliga området.

Prioriteringar

För att tillgodose behovet av insatser på hemmaplan och minska placeringar för vård och behandling i heldygnsvård fortsätter utvecklingen av förebyggande verksamhet och öppenvård för familjer med barn och unga samt personer med missbruk- och beroendeproblematik.

För att tidigt upptäcka barn och unga i riskzonen prioriteras arbetet och samverkan med förskolan och skolan. Förvaltningen har tillsammans med utbildnings- och socialförvaltningen ett projekt som finansieras med projektmedel under 2017. Projektet innebär att skol socionomer arbetar i tre skolor med ungdomar som har hög frånvaro och låg målpuppfyllelse. I samverkan med förskolan har socialtjänsten en förskolesocionom som arbetar mot förskolan. Förvaltningen har också förstärkt arbetet med en särskild funktion som arbetar med samordnade individuella planer (SIP-samordnare) för barn och unga som är i behov av stöd från socialtjänst, förskola, skola samt barn- och ungdomspsykiatri. Det är av stor betydelse att detta arbete kan fortsätta och att ekonomiska medel tillförs.

Det har varit svårt att rekrytera familjehem och flera barn har därför fått vara kvar i sina jourhem under en längre tid i avvaktan familjehemsplacering. För att minska tiden i jourhem behöver arbetet med rekrytering av familjehem intensifieras.

Samverkan med landstingets beroendevård och psykiatri prioriteras för att möta behovet av samordnade insatser till personer med missbruk, beroende och psykiska problem.

Sociala insatsgrupper erbjuder stöd och insatser till unga vuxna i åldern 18- 29 år som är kriminella eller riskerar att hamna i utanförskap på grund av kriminalitet, missbruk och arbetslöshet. Förvaltningen ser en ökad efterfrågan av stöd från Sociala insatsgrupper. Arbetet med Sociala insatsgrupper (SIG) finansieras med projektmedel. Det är av stor betydelse att ekonomiska resurser tillförs så att arbetet kan implementeras i den ordinarie organisationen.

En plan för arbetet med ensamkommande barn behövs i staden. Under de kommande åren är

det viktigt att fortsätta med individuppföljningarna av de placerade barnen för att säkerställa att alla får ett bra stöd och god omvårdnad.

Förvaltningen ser en ökad efterfrågan av boenden och behovet av tillfälliga boenden tillgodoses oftast på härbärgen, vandrarhem och hotell vilket innebär höga kostnader. Det är av stor betydelse att staden centralt tar ett samlat ansvar för att tillskapa fler lägenheter och tillfälliga boenden till rimliga kostnader.

Socialpsykiatri

Nya boenden behöver byggas för att tillgodose behovet av stödboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar. .

För att tillmötesgå målgruppens efterfrågan och behov bör individuella insatser och sysselsättning för personer med socialpsykiatriska diagnoser breddas.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Bakgrund

Förvaltningen samverkar kontinuerligt med exploaterings- stadsbyggnads- och trafikkontoret samt övriga berörda förvaltningar och bolag. Syftet är att inkludera lokala behov i planeringsprocessen med målet att uppnå en hållbar stadsutveckling inom stadsdelsområdet. Parker och naturområden utformas och sköts så att de kan möta ett ökat befolkningstryck. Att utveckla ett mer differentierat utbud av parker och naturområden som kompletterar varandra och samtidigt klarar ökat slitage från en växande befolkning är en central uppgift. Genom att skapa attraktiva stråk och parkfunktioner med exempelvis utomhusgym, lek- och mötesplatser, ökar förutsättningarna för välbefolkade, trygga, generationsöverskridande och upplevelserika miljöer som kan minska det upplevda avståndet mellan stadsdelsområdets olika stadsdelar.

Prioriteringar

Den växande befolkningen innebär att fler nyttjar parker, naturområden, strandbad och plaskdammar, vilket ger ökande kostnader för skötsel och underhåll. Behovet av upprustningar och reinvesteringar ökar och önskemål om olika funktioner i parkerna blir fler. Trygghetsskapande och tillgänglighetshöjande åtgärder behövs kontinuerligt.

Parkinvesteringar som används till exempel för upprustning av lekutrustning och lekplatser har inte mötts av motsvarande anslag inom drift och underhåll. Anslagna medel för drift och underhåll har under många år inte förändrats vilket innebär att förvaltningen kommer få svårt att möta behovet av de drifts- och underhållsbehov som finns för gjorda investeringar samt för skötsel av park- och naturmark. Anslagen för skötsel av naturreservat meddelas sent och varierar i belopp mellan åren varför en långsiktig planering är svår.

Den ökande befolkningen gör att även andra platser än grönområden måste utvecklas och rustas upp. Inom stadsdelsområdet finns flera mindre torg som ofta ligger i anslutning till mindre lokala centrum. Torgen kan bidra till att göra stadsdelar till trygga sociala mötesplatser men de kan också, om de inte rustas upp löpande, bidra till motsatsen.

Trafiknämnden har ansvar för skötsel och utveckling av stadens torg. Förvaltningen och trafikkontoret har påbörjat ett samarbete kring utveckling av Hässelby torg. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av samverkan mellan stadens förvaltningar för att utveckla hela staden.

Investeringar i parker och grönområden

Förvaltningen ansöker årligen, i samband med detta dokument, till trafikkontoret om investeringsmedel för 5 större projekt. Projekten ska i huvudsak utgå från parkplanen. Trafikkontoret fattar beslut om tilldelning av investeringsmedel som faller ut året efter ansökan. Förvaltningen har förutom parkplanen vägt in prioriteringar utifrån det lokala utvecklingsprogrammet, LUP. Exempelvis ett program för att utveckla parken Fyrklövern som binder ihop Hässelby gård och Hässelby strand samt att ta fram ett program för att utveckla baden vilka har stor betydelse för boende i stadsdelsområdet. Utifrån årets ansökan är fyra investeringsprojekt utvalda år 2018-2020. Dessa är:

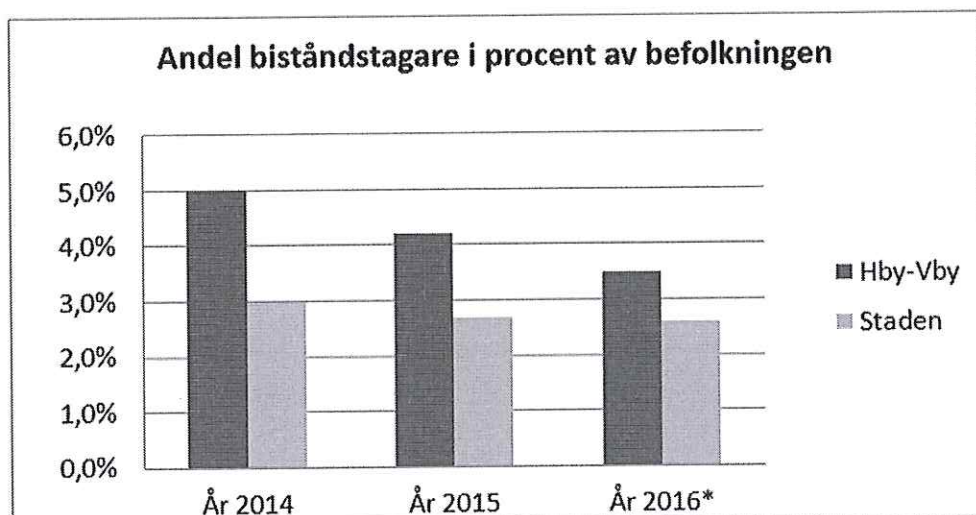
1. Upprustning av parkleken Guldets. Detta påbörjades redan under år 2015.
2. Gestaltning avseende stadsdelsparken Fyrklövern, påbörjas 2017.
3. Gestaltning och upprustning längs med Strandlidens strandpromenad, påbörjas 2019.
4. Ta fram ett gestaltningssprogram och åtgärder för förvaltningens fyra strandbad, påbörjas 2019.
5. Gestaltningssprogram parkleken Starbo. Påbörjas efter 2020

Utöver ovanstående investeringar tilldelas förvaltningen medel för reinvesteringar med 2,0 mnkr under 2018, 1,2 mnkr under 2019 samt 1,8 mnkr under 2020. Reinvesteringarna ska användas till:

- Fogning och justering av trappsteg samt tillgänglighetsanpassning av handledare. (prioriteringar görs enligt LUP)
- Byta brädor och se över armstöd på befintliga parkbänkar och bänkbord samt nya skräpkorgar på parklekar och parkstråk (prioriteringar görs enligt LUP)
- Upprustning av Rosenparken i Riddersvik. Parken anlades på 80-talet och är i behov av en upprustning gällande planteringarna (rosor, perenner och buskar) I parkplanen står det att innehållet i planteringarna ska kompletteras och utvecklas.
- Asfaltering av parkvägar i Nälsta och i Hässelby Villa stad.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Källa: Sweco. *) preliminära uppgifter

Könsuppdelad statistik finns inte tillgänglig för ovanstående uppgifter.

Under de senaste åren har andelen biståndstagare och antalet bidragshushåll minskat och fler personer har fått arbete och är självförsörjande. Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har också minskat.

Enligt arbetsförmedlingens prognos 2017-2018 ökar sysselsättningen och arbetslösheten fortsätter att minska. Det kommer bli lättare för arbetslösa personer att få arbete samtidigt som matchningen mellan arbetssökande och lediga kvalificerade arbeten som kräver utbildning blir svårare. Antalet arbetslösa med kort utbildning väntas öka och denna grupp kan ha svårare att komma in på arbetsmarknaden.

De personer som uppburit försörjningsstöd under lång tid har behov av individuellt anpassade insatser och stöd i samverkan med jobbtorg, arbetsförmedling och försäkringskassan för att bli självförsörjande.

Staten har huvudansvaret för etablering av nyanlända under en period om två år. Många av de nyanlända som kom till Sverige under 2015 och 2016 förväntas avsluta sitt etableringsprogram under 2017 och 2018. Om den enskilde efter etableringsprogrammet inte är självförsörjande har personen rätt att ansöka om försörjningsstöd vilket kan leda till ökade kostnader.

Många av de nyanlända väljer att ordna boende på egen hand så kallat "EBO" oftast hos släkt och vänner i stadsdelsområdet. Detta innebär många gånger trångboddhet och osäkra boendeförhållanden som resulterar i bostadslöshet. En nyanländ likställs med en svensk medborgare och har rätt att ansöka om ekonomiskt bistånd till boende. Socialtjänsten ansvarar för att bistå med stöd för att avvärja den akuta bostadssituationen. De tillfälliga lösningar som finns att tillgå är ofta vandrarhem eller hotell.

Kompetensförsörjning

Se under avsnitt Individ- och familjeomsorg.

Prioriteringar

Personer som är sjukskrivna utan rätt till sjukersättning eller som uppbär försörjningsstöd av socialmedicinska skäl behöver samordnade insatser tillsammans med Jobbtorg, arbetsförmedlingen, sjukvården och försäkringskassan för att bli självförsörjande. En viktig del är att motivera personer som saknar eller har kort utbildning att påbörja kommunal vuxenutbildning, SFI eller annan utbildning.

En fortsatt satsning på "Stockholmsjobb" är en möjlighet för personer som varit arbetslösa under lång tid att få arbetsträning och praktik och på så sätt komma närmare arbetsmarknaden. En utmaning är att tillsammans med Jobbtorg hitta arbetsplatser inom olika områden.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Under 2016 har cirka 130 långtidsarbetslösa eller sjukskrivna personer varit aktuella för arbetsträning och arbetslivsinriktad arbetsrehabilitering vid Arbetsforum. Av de 130 har 75 personer haft arbetsträning, 30 personer OSA, 25 personer fördjupade utredningar av arbetsförmågan. I samarbete med Jobbtorg har 16 helårsplatser erbjudits till personer som varit arbetslösa under lång tid. I samverkan med Samhall har fem personer fått anställning där och därmed blivit självförsörjande.

Behovet av arbetsträning och arbetsrehabilitering bedöms vara fortsatt högt under de kommande åren för att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska bli självförsörjande. Det är personer som uppburit försörjningsstöd under lång tid på grund av sjukskrivning och/eller socialmedicinska skäl och som har behov av arbetsträning och bedömning av arbetsförmågan innan de har möjlighet till insatser från Jobbtorg. En väl fungerande samverkan med Arbetsforum, Jobbtorg, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och hälso- och sjukvården är av stor betydelse för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Kompetensförsörjning

Personalsituationen är stabil och förvaltningen bedömer att det inte kommer att bli några problem med personalförsörjningen under de kommande åren. Det finns behov av kompetensutveckling för att möta personer med olika svårigheter och funktionshinder. Ett annat behov är utbildning när det gäller kartläggningsinstrument och metoder för att bedöma arbetsförmågan.

Prioriteringar

Arbetsmarknadsåtgärder som idag erbjuds inom bland annat park, trädgård, café och snickeri och service i förvaltningshuset fortsätter att utvecklas för att tillgodose behovet av arbetsträning. Personer med missbruksproblem kommer efter avslutad behandling erbjudas arbetsmarknadsåtgärder och sysselsättning som en del i eftervården för att på så sätt komma närmare arbetsmarknaden.

Förvaltningen har 25 platser för offentligt skyddad anställning (OSA) och målsättningen är att alla ska gå vidare till annan anställning, studier eller insatser från arbetsförmedlingen inom två år.

2.9 Övrigt

Sjukfrånvaro

Under 2016 ökade förvaltningens sjukfrånvaro från 8,2 procent till 8,5 procent i januari 2017.

Arbetet med att öka frisknärvaron och minska sjukfrånvaron fortsätter med hög prioritet. Förvaltningen kommer under 2017 genomföra en rad olika aktiviteter i syfte att kunna erbjuda friska och hälsosamma arbetsplatser. Arbetet innefattar främjande, förebyggande och rehabiliterande åtgärder på individ, grupp och organisationsnivå. Arbetsmiljöutbildning kommer att erbjudas för nya chefer och skyddsombud. Samtliga chefer på förvaltningen kommer att erbjudas påbyggnadsutbildning i risk- och konsekvensanalys. Alla enheter tar fram hälsoplaner och förvaltningens hälsocoacher träffas regelbundet vid nätverksträffar. En arbetsgrupp bestående av stadsdelsdirektör, HR-chef och enhetschefer bildas och träffas löpande under året. Enhetscheferna i arbetsgruppen kommer från olika verksamhetsområden och representerar enheter med hög- respektive låg sjukfrånvaro. Syftet med arbetsgruppen är att tillsammans kunna dela erfarenheter, analysera orsak/verkan och utifrån det arbeta fram nya metoder för att påverka sjukfrånvaron och då framförallt den korta och "mellanlånga" sjukfrånvaron. HR och enhetschef har regelbundna sjukfrånvarouppföljningar och ett nytt internt stödsystem för systematisk uppföljning av sjukfrånvaron tas fram.

Inom individ och familj är sjukfrånvaron i huvudsak relaterad till sjukdomar som ej är arbetsrelaterade men förvaltningen kan samtidigt se att psykisk ohälsa står för en betydande del av sjukfrånvaron. En tendens som förvaltningen ser är att även nyanställda och relativt unga medarbetare som arbetar med myndighetsutövning blir sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa. Inom förskolan fortsätter barnskötare vara överrepresenterade bland de frånvarande, både vad gäller kort- och lång sjukfrånvaro.

Sjukfrånvaro konsupplad rullande tolv per januari 2017

	Kvinnor	Män	Totalt
Individ och familjeomsorg	10,0%	2,3%	9,3%
Förskola	9,4%	3,2%	9,1%
Äldreomsorg	9,9%	3,9%	8,7%
Funktionsnedsättning	9,3%	1,9%	7,7%
Barn, kultur, fritid	13,9%	4,1%	10,9%

Källa: Infoview

Ledarförsörjning

Det är fortsatt svårt att rekrytera chefer till socialtjänstens verksamheter. Ett antal enheter inom individ och familj har valt att satsa på delat ledarskap. Fördelar som lyfts fram med delat ledarskap är att man kan komplettera varandra i det verksamhetsnära arbetet samt vara vandra stöd och bollplank. Arbetet pågår med att se över och tydliggöra rollfördelningen mellan enhetschef och biträdande enhetschef. Förvaltningen har sedan 2015 genomfört ledarutvecklingsprogram för enhetschefer och biträdande enhetschefer med målet att utveckla det kommunikativa och coachande ledarskapet i syfte att skapa goda arbetsplatser och inspirera till lärande och utveckling. Under 2017 fortsätter programmet för nytillkomna enhetschefer. Förvaltningen avser att ansöka om ytterligare kompetensutvecklingsmedel för att kunna erbjuda även nya biträdande enhetschefer möjlighet att gå

ledarutvecklingsprogrammet.

Jämställdhetsutmaningar

I förvaltningens plan för innevarande år ligger att identifiera jämställdhetsutmaningar inom all verksamhet. Detta arbete är nyligen påbörjat, därför är de jämställdhetsutmaningar förvaltningen hittills har identifierat av mer övergripande karaktär och framförallt relaterade till arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheten. För att jämställdhetsintegrera verksamheten krävs god kunskap inom olika områden, däribland jämställdhet, normkritik, statistik samt uppföljning och analys. En av de större utmaningarna är att det behöver finnas kompetens inom hela förvaltningen för analys av könsuppdelad statistik. Jämställdhetsanalys av myndighetsbeslut inom socialtjänst och äldreomsorg är särskilt utmanande då dessa beslut utgår från individens behov. En ytterligare utmaning är att utveckla arbetet för att motverka stereotypa könsnormer i verksamheten vilket är särskilt viktigt i verksamheter som möter barn och unga. För att barn och unga ska ges möjlighet att utveckla sina intressen och förmågor utan att hämmas av stereotypa könsroller krävs ett tydligt och systematiskt jämställdhetsarbete.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Budgetramarna för 2018 och 2019 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2017. Budgetplanen för 2020 är densamma som för 2019. Planerna grundar sig i sin tur på de prestationer som var aktuella våren 2016.

Budgetramen för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är marginellt justerad under planeringsperioden, prestationsförändringar undantagna, vilket grundar sig på antaganden om allmänna effektiviseringskrav då kompensation för kostnadsökningar till följd av lönerörelse, hyreshöjningar med mera inte ges. Förvaltningens bedömning är att det motsvarar effektiviseringskrav på ca 40 mnkr per år vilket innebär ett effektiviseringskrav om ca 120 mnkr avseende 2020 jämfört med 2017.

3.1 Drift

Anslag (mnkr)	Budget 2017	Plan 2018	Plan 2019	Plan 2020
Kostnader(+)	1 875,8	1 878,9	1 884,3	1 884,3
Drift och underhåll	1 868,4	1 871,5	1 876,9	1 876,9
Avskrivningar	6,4	6,4	6,4	6,4
Internräntor	1,0	1,0	1,0	1,0
Intäkter(-)	-49,4	-49,4	-49,4	-49,4
Stadsdelsnämnd netto	1 826,4	1 829,5	1 834,9	1 834,9
Förändring		3,1	5,4	0,0
Befolkning (Sweco)	76 189	77 824	79 128	79 495
Nettokostnad per invånare, kr	23 972	23 508	23 189	23 082

Förvaltningens nettoomslutning för driftverksamheten uppgår till 1 826,4 mnkr för 2017 vilket är en ökning med 32,7 mnkr (1,79 %) jämfört med bokslut 2016. Enligt kommunfullmäktiges plan skall nämndens budget justeras marginellt under 2018-2019. Plan för 2020 är densamma som för 2019.

Arbetet med att nå respektive upprätthålla en ekonomi i balans med budget sker löpande med stöd av noggrann uppföljning av ekonomi, prestationer och nyckeltalsutveckling. Fortsatt fokus på kostnadseffektivitet för alla verksamheter gäller under hela planperioden och åtgärdertas fram då budgetunderskott befaras. Detta arbete intensifieras under 2017 med bland annat fortsatt utveckling av modeller för uppföljning och processer för omedelbara åtgärder vid indikationer att befintliga åtgärder inte räcker till.

Det är primärt förvaltningens myndighetsfunktioner inom äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt insatser för barn och ungdom inom individ- och familjeomsorg som har de största utmaningarna att undvika underskott.

Ekonomiska utmaningar

Förvaltningen bedömer att under planperioden kommer primärt samma verksamhetsområden som idag att vara de mest utmanande ur ett ekonomiskt perspektiv. Volymerna vad gäller äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt insatser för barn och ungdom inom individ- och familjeomsorg medför stora utmaningar för budgethållningen. Detta får också konsekvenser för övriga verksamhetsområden då omprioriteringar mellan verksamheter blir nödvändiga i större utsträckning. Det är därför en absolut nödvändighet att fortsätta samt ytterligare intensifiera och vidareutveckla arbetet med budgethållningsåtgärder inom dessa områden.

Då många av nycklarna i resursfördelningssystemet för stadsdelsnämnder är baserade på antaganden om framtida befolkningsförändringar är det av största vikt att prognoserna är så korrekta som möjligt samt att avvikelser från förväntat framtida behov följs nogsamt och om möjligt justeras.

Förskoleverksamhet

Inom förskoleverksamheten visar prognoser att antalet nyexaminerade förskollärare vid lärosätena kring Stockholm understiger det kommande rekryteringsbehovet i förskolorna. Bristen på förskollärare kan driva upp konkurrensen och därmed löneläget och kostnaderna de närmaste åren. Det kan även påverka måluppfyllelsen gällande förskollärartätheten. Digitaliseringen i förskolan fortsätter under planperioden vilket kan få till följd att kostnaderna för detta ökar.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Förvaltningen ser en nytta av att integrera och samlokalisera öppna förskolan och parklek i gemensamma lokaler. För att kunna genomföra det behöver förvaltningens parklekslokaler, i samverkan med fastighetskontoret, upprustas för att möta verksamhetens behov vilket innebär att investeringar i storleksordningen 5-10 mnkr per parklek behöver genomföras.

Äldreomsorg

Inom äldreomsorg ser förvaltningen att behovet av korttidsboende, och därmed kostnaderna, bedöms öka då vårdtiderna på geriatrika avdelningar tenderar att bli allt kortare. Den 1 januari 2018 kommer den nya lagen om betalningsansvar vid utskrivning från sjukhus att införas. Det innebär att tiden för vårdplanering kortas från 5 vardagar till 3 dagar, inklusive lördag och söndag, och att kommunens betalningsansvar träder i kraft tidigare än idag. Samverkan med primärvård och utförare av hemtjänst behövs för äldre med komplexa vårdbehov. Korta vårdtider leder till att äldre får beslut om korttidsboende medan utredning

pågår om behovet av fortsatta insatser. Förvaltningen anser den ekonomiska ansvarsfördelningen för korttidsboende bör diskuteras mellan kommun och landsting.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning är det primärt kostnaden för insatser enligt SoL som finansieras av det fasta anslaget som medför stora utmaningar. Kostnaden är betydligt större än tilldelad budget och tendensen är en fortsatt volymökning, primärt inom hemtjänst. Förvaltningen anser därför att staden bör se över detta budgetanslag.

Utbyggnaden av gruppboendestäder medför högre hyreskostnader för förvaltningen vilket inte täcks av tilldelad budget. Dels finns en skillnad mellan vad förvaltningen kan ta ut i hyra av de boende och faktisk hyra. Dels ersätts den boende av förvaltningen med KBH (kommunalt bostadsbidrag för handikappade) vilket förvaltningen inte får budgetförstärkning för. Nybyggnationen medför oftast även en ökad kostnad för gemensamhetsytor som förvaltningen inte fullt ut kan få ersättning för av de boende.

Individ- och familjeomsorg

Inom Individ- och familjeomsorg ser förvaltningen en utmaning i att möta Migrationsverkets förändrade, lägre ersättningssystem för placeringar av ensamkommande flyktingbarn. En viktig fråga blir att hitta lösningar som ger relevant vård/boende för ett rimligt pris. Även finansiering av handläggningen är en utmaning då ersättning endast ges i form av engångsbidrag när ett ensamkommande flyktingbarn kommer till kommunen medan handläggningskostnaden ofta består under flera år.

Förvaltningen bedömer att kostnaderna för jourhem kommer att öka då barn tenderar att bli kvar under längre period i jourhem eftersom det är brist på familjehem.

En del barn och unga har komplexa vårdbehov med behov av insatser från både socialtjänsten, skolan och landstinget. Förvaltningens bedömning är att landstinget är mycket restriktiva när det gäller bedömning av vårdbehov och delat kostnadsansvar för insatser. Det innebär många gånger att socialtjänsten får bära hela kostnaden för insatserna.

Stadsmiljöverksamhet

Den nu gällande fördelningsnyckeln för stadsmiljö tar ingen hänsyn till de kostnader som det medför att sköta naturreservaten. Systemet att årligen söka medel medför en osäkerhet om utfallet och förhindrar en mer långsiktig planering. Detsamma gäller skötsel och utveckling av de officiella strandbaderna. En omsorgsfull skötsel av strandbaderna medför stora kostnader. Förvaltningen anser därför att fördelningsnyckeln bör ses över. Det finns även ett behov av en generell ökning av driftbudgeten gällande stadsmiljö då investeringsbudgeten har ökat de senaste åren och ett antal nya parkanläggningar har tillkommit vilket medför ökade kostnader för drift och underhåll av dessa.

Förvaltningen noterar att kostnaderna för avskrivning och internränta kommer att öka dramatiskt under planperioden och än mer längre fram. Primärt beror detta på det nya sättet att hantera avskrivningar (komponentavskrivningar). Förvaltningen förutsätter fortsatt ekonomisk kompensation för detta under planperioden då effekten annars vore ytterligare behov av effektiviseringar utöver de ovan nämnda.

3.2 Investeringar

Under planperioden söker nämnden investeringsmedel för följande projekt i prioriterad ordning. Projekten har prioriterats i samråd med trafikkontorets stadsmiljögrupp och prioriteringar har gjorts med den lokala parkplanen samt den lokala utvecklingsplanen (LUP) som underlag. Kompletterande underlag per investeringsprojekt har lämnats i särskild ordning till trafikkontoret.

1. Parkleken Guldets. Total investeringsutgift 12,0 mnkr.
2. Parkstråket Fyrklövern. Total investeringsutgift 12,4 mnkr.
3. Strandlidens strandpromenad. Total investeringsutgift 10,1 mnkr.
4. Strandbaden. Total investeringsutgift 8,0 mnkr.
5. Gestalttningsprogram parkleken Starbo. Påbörjas efter 2020.

Utöver ovanstående investeringar tillkommer medel för reinvesteringar med 2,0 mnkr år 2018, 1,2 mnkr år 2019 samt 1,8 mnkr år 2020.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

4 Övriga redovisningar

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barnkonventionen ligger till grund för allt arbete inom förskolan. Utgångspunkten för verksamheten är barnets bästa och barnkonsekvensanalyser upprättas vid större förändringar som kan påverka barnen. Alla förskolor arbetar systematiskt med att förebygga kränkande behandling bland annat genom att upprätta likabehandlingsplaner tillsammans med barn och vårdnadshavare. Underlag och analyser inom förskolan utgår ifrån förskolornas kvalitetsredovisningar och pedagogisk dokumentation. Förvaltningen genomför även barnkonferenser, en systematisk uppföljning kring barn i behov av särskilt stöd som genomförs av avdelningschef och specialpedagoger. Skolinspektionens granskning (avser hela landet) visar att förskolornas arbete med jämställdhetsuppdraget är otillräckligt. Det innebär att fortsatta satsningar på kompetensutveckling om genus- och jämställdhetsarbete samt normkritik kommer att behöva genomföras.

Barn och unga ska enligt barnkonventionen ges möjlighet att uttrycka sin mening i frågor som rör dem och deras åsikt beaktas i förhållande till mognad och ålder. Socialtjänsten arbetar med att barnperspektivet ska tydliggöras i alla utredningar som gäller barn, unga och vuxna. Förvaltningen följer upp detta genom att granska dokumentationen i utredningar för att se hur barnets behov och önskemål beaktas och tas tillvara. Resultatet av dessa uppföljningar ligger till grund för utveckling och förbättring av arbetet med fokus på barns delaktighet och inflytande.

Förvaltningen kommer att utveckla arbetet med barnkonsekvensanalyser inom alla verksamhetsområden för att säkerställa att barnperspektivet beaktas i beslut som rör barn och unga.

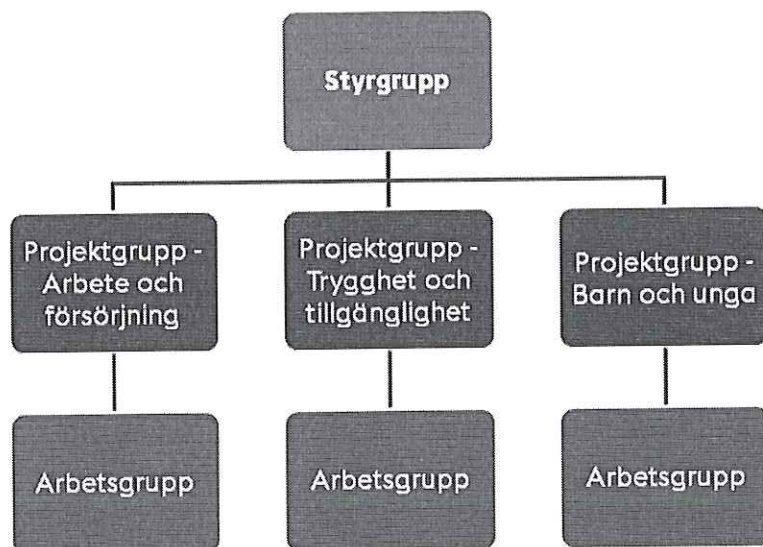
Lokala utvecklingsprogram

Ett lokalt utvecklingsprogram, LUP, är antaget av stadsdelsnämnden för perioden 2017-2021. Det lokala utvecklingsprogrammet är indelat i tre målområden; *arbete och försörjning*, *trygghet och tillgänglighet* samt *barn och unga*. Inom varje målområde föreslås åtgärder för Hässelby-Vällingbys stadsdelsområde. Förvaltningen bedömer att de prioriterade målområdena kommer att kvarstå under kommande år. Dock kan förändringar ske av de geografiska prioriterade områdena och föreslagna åtgärderna. Eventuella revideringar och omprioriteringar kommer att göras i samband med kommande verksamhetsplanering.

Vissa åtgärder bedöms kunna genomföras med stöd av kompletterande finansiering. En ansökan har därför lämnats in till sociala investeringsfonden, se mer under avsnittet Verksamhet för barn, kultur o fritid.

Ett flertal av de föreslagna åtgärderna kommer ske i samverkan med andra förvaltningar. Arbetet ställer höga krav på ett processinriktat arbetssätt och gränsöverskridande samarbete mellan stadsdelsförvaltningen, fackförvaltningar, näringsliv, och civilsamhället. En utvidgad samverkan med andra förvaltningar och bolag i staden är en förutsättning för att genomföra åtgärderna i programmet.

I genomförandet av det lokala utvecklingsprogrammet kommer åtgärder att ske parallellt med varandra och initieras av olika aktörer. Förvaltningen har därför utarbetat en ledningsstruktur för att säkerställa uppföljning och en samordnad process. Se figuren nedan.

Styrgruppen består av Hässelby-Vällingbys stadsdelsdirektör med berörda avdelningschefer och utbildningsförvaltningen. Utifrån de tre målområdena har projektgrupper med tillhörande arbetsgrupper bildats:

Projektgruppen för arbete och försörjning leds av avdelningschef för individ och familj. Samverkande part är arbetsmarknadsförvaltningen

Projektgruppen för barn och unga leds av avdelningschef för medborgarservice och fritid. Samverkande part är kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Projektgruppen för trygghet och tillgänglighet leds av stabschefen för strategi och internservice. Samverkande part är trafikkontoret, utbildningsförvaltningen och kommunala

bostadsbolag.

Inom varje projekt- och arbetsgrupp ingår representanter från olika fackförvaltningar, näringsliv och civilsamhälle. Arbetsgrupperna leds av sakkunniga tjänstemän inom resp. område.

Tertialrapport och verksamhetsberättelse kommer inkludera uppföljning av innehåll och status avseende de övergripande åtgärderna inom respektive målområde.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokalförsörjningsplanen beskriver nämndens localsituation med avseende på bland annat kapacitet, prognoser och planerad utbyggnad. Enligt stadsledningskontorets anvisningar skall därutöver särskilt redovisas behovet av utbyggnaden av omsorgslägenheter, samt effektiviseringsmöjligheter avseende nämndens administrativa lokaler.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.

Förvaltningen analyserar fortlöpande efterfrågan på förskoleplatser och beståndet av både befintliga och kommande förskolor. Antalet förskoleplatser beräknas vara tillräckliga under perioden.

För staden som helhet tar äldreförvaltningen fram en gemensam boendeplanering för äldre för 2018-2020. Behovet av vård- och omsorgsboende förväntas minska och det finns redan i dagsläget en överkapacitet. Avvecklingar av platser kan bli aktuellt. För vidare information hänvisas till den framtagna äldreboendeplanen.

Behovet av LSS-bostäder är stort i hela staden och så även i Hässelby-Vällingby stadsdelsområde. Kösystemet täcker staden i stort varför behovet spänner över hela staden och inte specifikt stadsdelsområdet.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Inskrivna barn i Hässelby-Vällingbys förskolor uppgick januari 2017 till 2622. Prognosen för antalet barn visar på en ökning om knappt 4% mellan 2017 till 2020. I det längre perspektivet ser förvaltningen att behovet av förskoleplatser täcks av befintligt bestånd förskolor, dock ser förvaltningen ett behov av modernisering av många av de befintliga förskolorna för att förbättra miljön både för barnen samt för de anställda.

Inom äldreomsorgen finns det en överkapacitet av äldreboendeplatser i dagsläget.

Behovet av LSS-boendeplatser och HVB-hem är ständigt högt i hela staden och det saknas platser.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskola

Stadsdelsförvaltningen har de senaste åren öppnat flera nya förskolor och även privata aktörer har startat upp nya förskolor.

Projektet att låta bygga en ny förskola på Kaprifolvägen pågår. Den nya förskolan som planeras ersätter den tidigare brandhärjade förskolan som låg på samma plats. Förskolan kommer ha 6 avdelningar och beräknas vara klar i oktober 2019.

I samband med ett bostadsbygge i Åkermyntans centrum har fastighetsägaren sagt upp hyreskontraktet för en förskola. Enligt plan ska förskolans verksamhet flyttas till en ny förskola med 6 avdelningar som är under projektering och beräknas vara klar till 2019. Eventuellt kan det bli aktuellt med en temporär lösning för verksamheten i fall den nya förskolan inte blir klar i tid. Förhandling och dialog med fastighetsägaren pågår för att hitta en lösning.

Förskolan på Multrågatan 49 kommer att grundsaneras av fastighetsägaren SISAB med start efter sommaren 2017. En paviljonglösning kommer ställas upp på tomten och dessa paviljonger kommer finnas kvar för användande efter avslutad grundsanering våren 2018.

Hässelby-Vällingby öppnade våren 2016 två nya förskolor av typen konceptförskola men inga nya förskolor färdigställs under 2017. Det fanns planer på att bygga om en förskola i Hässelby från 2 till 3 avdelningar vilken skulle varit färdigställd 2017. Efter utredning visade det sig bli för dyrt och behovet av förskoleplatser kunde täckas inom befintliga förskolor.

Individ- och familjeomsorg

Hässelby-Vällingby stadsdelnämnd har beställt ett nytt LSS-boende på fastigheten Strandviolen i Hässelby. Boendet som är planerat som ett modulbygge med 6 lägenheter kommer vara färdigt för inflyttning första kvartalet 2018.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning utreder möjligheterna till ett nytt LSS-boende vid Åkermyntan. Möjlig byggstart 2018, projektet är dock i sin linda och ett inriktningsärende är planerat under 2017.

Äldreomsorg

Hässelby-Vällingby stadsdelnämnd har beslutat tömma och avsluta en byggnad på Vallörtens gruppboende då platsbehovet minskat. Avflyttning sker i enlighet med ramavtalet med Micasa vilket betyder att lokalen ska vara tömd senast under december 2018.

Medborgarservice och fritid

Parkleksbyggnaderna är i mycket enkelt skick med stort renoveringsbehov. Hyresavtalen med fastighetskontoret är av typen där hyresgästen står för kostnaden av underhållet. Byggnadernas skick och standard ger att det skulle vara mest kostnadseffektivt att låta uppföra nya byggnader. Det finns även en tanke om att integrera parklekarna med öppna förskolan men då krävs bättre standard på byggnaderna. Kostnaden för nybyggnation är ca 5-10 mnkr per byggnad.

Administration

De administrativa lokalerna för förvaltningen på Hässelby torg 20-22 har byggts om och

effektiviserats under 2016. Det kommer fortlöpande ske ombyggnationer och moderniseringar i de befintliga lokalerna under överskådlig tid. Detta för att fortsatt tillhandahålla ändamålsenliga lokaler av god standard. Hyresavtalet för de administrativa lokalerna förlängdes under 2016 till 2023.

5.5 Kostnadsutveckling

Nya förskolor medför betydande ökade hyreskostnader. Kommunfullmäktige har beslutat att de kommunala bostadsbolagen ska ha nya principer för hyressättning av förskolelokaler. Det innebär att befintliga hyresavtal succesivt kommer att övergå till marknadshyror, vilket i praktiken innebär högre hyresnivåer för förvaltningen.

Utbyggnaden av gruppboendestäder medför högre hyreskostnader för förvaltningen vilket inte täcks av tilldelad budget. Dels finns en skillnad mellan vad förvaltningen kan ta ut i hyra av de boende och faktisk hyra och dels finns oftast en ökad kostnad för gemensamhetsytor som förvaltningen inte fullt ut kan få ersättning för av de boende.

Hyresnivåerna i förvaltningen ligger lågt i jämförelse med staden i stort varför en justering uppåt inte är orimlig att förvänta. Kostnadsutvecklingen för hyror av bostäder ser ut att ligga på en ökning om 1-3% per år under perioden 2017-2020.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning hyr administrativa lokaler vid Hässelby torg, numren 5, 10 samt 20-22. Under 2016 förlängdes hyresavtalet för lokalerna på nummer 20-22 till och med 2023. I samband med denna förlängning genomfördes en modernisering och renovering av delar av lokalerna där man öppnade upp till mer öppna kontorslösningar. Slutprodukten gav ingen kapacitetsökning utan endast förbättring av kontorsmiljön. Det är möjligt att genomföra både förtätningar och moderniseringar i lokalerna som innebär att medarbetare får flytta från egna och delade kontor till öppna kontorslandskap. Byggnaderna vid Hässelby torg är gamla och därmed svåra och kostsamma att anpassa till öppna kontor med anledning av byggnadens konstruktion, men det är möjligt.

På Hässelby torg 20-22 där merparten av förvaltningens administrativa personal sitter inklusive förvaltningsledning finns det cirka 300 årsarbetsplatser. På adresserna Hässelby torg 5 och 10 finns ca 50-60 arbetsplatser. Inom hyresavtalet för Hässelby torg 20-22 inkluderas även en konferensdel med nämndmötesrum samt en gymlokal.

Lokalarean enligt hyresavtal på Hässelby torg 20-22 är 7362 kvm.

Antalet arbetsplatser på Hässelby torg 20-22 är 300 stycken.

Årshyra (kallhyra) inklusive hyrestillägg är 9.072.534 kr

Årskostnad per arbetsplats år 2016 är 30.240 kr

Årskostnad per arbetsplats exklusive hyrestillägg för konferenslokal är 29.240 kr/år

Hyrestilläggen består av ett tillägg som löper till och med hyresavtalets första brytpunkt och omfattar senaste ombyggnationen samt ett tillägg som omfattar kostnaden för konferensdelen. Det senare faller bort redan 2018-06-30 och är i storleken 300.000 kr/år.

Total bruttohyra justerad för omsorgsmoms inklusive hyror för lägenhetsverksamhet

2017: 127,3 mnkr.

Hyresintäkter 2017: 40,4 mnkr.

Inga hyressatta förändringar tillgängliga.

5.7 Övrigt

Behovet av LSS-bostäder är stort i hela staden och så även inom Hässelby-Vällingby stadsdelsområde. Kösystemet täcker staden i stort varför behovet spänner över hela staden och inte specifikt stadsdelsområdet. Ersättningssystemet för LSS-boenden möter inte kostnadsbildningen för att kunna producera nya LSS-boenden med en acceptabel ekonomisk kalkyl. Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har arbetat tillsammans med Micasa fastigheter för att minimera kostnaderna i samband med ett planerat LSS-boende baserat på moduler. Trots detta ger ersättningssystemet inte täckning. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd har trots ovan beställt ett nytt LSS-boende på fastigheten Strandviolen i Hässelby. Boendet som är planerat som ett modulbygge med 6 lägenheter kommer vara färdigt för inflyttning första kvartalet 2018.